

MÁY MẬT BẾN KINH

Lục Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN RA HAI KỲ NGÀY THỨ NĂM VÀ NGÀY CHỨA NHỰT

GIÁ BÁN
TRONG ĐIA-PHẦN ĐÔNG-DƯƠNG

Một năm	6 \$ 00
Sáu tháng	3 50
Ba tháng	2 00

Mỗi số. 0 06
 Đồi chỗ ở. 0 \$ 20

BẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỐC ĐIA
 Một năm. 20fr 00

Số: 547
BẢN LẼ MỖI SỐ: 0 \$ 06

NĂM THỨ MƯỜI HAI
 15 AOÛT 1918
 9 tháng bảy ANNAM
 NĂM MẤU NGŨ

DIRECTION ET ADMINISTRATION :
F.-H. SCHNEIDER, 182, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0.066 de large. 1650
 Le décompte des lignes est calculé à raison de 8 centimètre quelque soit le caractère employé.

BỔ CÁO
 Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi tới đồn-quản thị trấn-quận sẽ gọi cho một cái bản để ghi phần mình.

Chộc dâm lảm

(Les Chinois sont audacieux)

Từ thuốc Phục-hy nếm thuốc. cho đến ngày Trung-quốc duy-tân, thiên hạ cứ noi xưa mà dùng thuốc. Các tiệm thuốc bắc mua si thuốc sống các nơi đem về báo chế lại, dọn thuốc chín mà bán ra. Các thầy thuốc bê chân mạch rồi thì ra toa cho người đến tiệm đó thuốc thang, đem về sát mà uống. Sát 3 chén còn 1 hoặc 2 chén rưỡi còn 7 phân, các vị trũng bị nước sôi mà chết ráo. Thuốc tuy không có sức mạnh trong mà dữ chuyên trị các bệnh trong bồn xử. Nhưng từ ngày Trung-huê duy tân diệt tục, thì có nhiều chò Chộc tướng hổ mặc đồ tây, đội nón tua, đi giày tây, mang kính tây là đã trở nên người văn-minh rồi, trướng chẳng cần gì học thức. Bấy vậy thì Thường-hải các tiệm thuốc bắc thấy thuốc tây bào chế một cách kỹ lưỡng tinh anh, bèn bắt chước làm nhần, cũng dọn thuốc ra cỡ hoàn có tán bột vào ve, vào hộp mà bán, thêm chi đậm độn đến thuốc nước, chớ chẳng rõ ràng các nhà bào chế thuốc ở Âu-châu (pharmaciens), phải rộng chuyên môn Hoá-học đăng ghi phần các môn thuốc cho rành được tánh cũng là trừ khử độc trùng, vì trùng. Và lại dùng thuốc bào chế thuốc thì phải dùng máy móc tinh xảo, để lấy các tinh ba thuốc mà luyện các hiệu thuốc chuyên trị mỗi bệnh khác nhau, chừng chiêm nghiệm mà luyện xong một hiệu thuốc rồi, thì đem ra thí nghiệm trong các nhà thương. Đoàn đem trình nội Thái-y-viện cho các danh sư xem xét, lập vi bằng; rồi hiệu thuốc bèn đem vi bằng ấy và thuốc mà nạp An-dương cầu chứng đoàn xuất vốn to mà làm ra nhiều mà rải khắp thế gian.

Còn Chộc dùng máy chi mà dọn thuốc? Rõng chuyện môn hóa học ử ử? Biết ghi phần các thứ thuốc chẳng? Biết trị độc trùng, vì trùng chẳng? Thuốc của họ dùng ra đó có trị nội Y-viện nào, có thí nghiệm ở đâu?

Tôi chỉ thấy họ dùng tay dợ mà dọn thuốc rồi đem cái rọ rải khắp Nam-kỳ mà bán. Có chơn lại muốn cho Annam thấy cái thần hiệu thuốc mình, bèn nhần tằm dùng nhựa nhừ trộn vào thuốc hoàn thuốc tán, si đau bệnh chi bắt cầu, hề uống vào liền thấy linh nghiệm, mà linh nghiệm ấy là đỡ giấc đó thôi, chớ kỳ thật bệnh vẫn còn nguyên hiện. Như thế thì mỗi bữa người bệnh phải uống thuốc Chộc, bãng không, thì bệnh phục phát dữ hơn, hơn trước. Uống quen lâu phải giễn, không phương

chi bỏ nổi. Vì sao mà biết trong thuốc Chộc, có trốn nhựa? Vì mỗi vị thuốc đều nói chuyên trị 11, 12 bệnh, có vị chuyên trị ba chứng. Tôi nghe nói thì không tin mới đến các tiệm thuốc mà do tinh binh, thì đều cũng nói y một cách: «Tiêm thì dẫu không dâm tron nhựa, còn các tiệm khác kia thì đều dùng nhựa cả».

Xem rồi y nham một thể, thì biết rằng Chộc dâm lảm.

Vì sao mà họ không thêm đem các vị thuốc của họ luyện đến cho quan thầy phân giải lập tờ chứng cho? Là vì họ sợ lộ lời gian ra, thì phải bị toa phạt nặng, cho nên lại lật bàn đại-cho-đối-đám dùng. Như chừ khan quan không tin, thì hãy chờ cái lời khai của 1 vị độc báo Cochinchine Libérale, ở Bắc-liêu, đã đăng báo hôm 10 aoút thì rõ.

Dịch báo
 Cochinchine Libérale (du 10 aoút)
Baétiou le 6 août 1918

«Bên ông Tổng-ly tư Cochinchine Libérale đang ở, tại Bắc-liêu Chộc một ngày một quá, mấy dứa đi bán dạo thấy 4 xu, bèn hiệp cùng Chà-và gặp tiền chủ chợ và đó, đánh ep Annam. Ai đưa gợ tr ra, thì nó thời có 17, 18 xu, ai đưa gợ tám ra, thì nó tình thối có 7 hay là 8 xu thối, còn có lóp Chộc đi cùng xà mà bán thuốc hoàn thuốc ử, Chánh-phủ phải kiểm duyệt, bãng không thì rất khốn cho Annam, vì dẫu đẹp lời dả ứng thuốc hoàn ử mà mang bệnh rồi».

«Bờ Chộc rao báo lung quá, nên Annam nghe lời mua uống, cớ ngày phải khốn. Các tiệm Chộc càng ngày càng tăng giá hàng, thuốc ch lột bán 4, năm cắt một gợ, hộp quýt 3 xu một hộp, cái chừ cũng tăng giá, rồi Chộc bẫy dũ mưu kể dảng cáo sang làm vạy Annam, nể Chánh-phủ không quan phòng, có ngày sanh sự».

Một tên dân Vinh-Trấn
 Bồn-quan cũ xin chừ khan gian, vi nạo biển (tình tệ của Chộc, hãy viết thư cho Bồn-quan mà cao rao cho Annam mình biết dặng giữ mình, đừng tin các Chú mà lảm, mà mang họa.

Văn Annam mình tánh thờng, vang mình sốt mỳ thì liền ló thuốc men, chớ chi mỗi người trị kỳ chi một thì thì trong 10 lãn cần, chỉ có một lãn cần nặng thôi. Lóng rồi đi về thiên hạ bị thí khi mang bệnh cum, ai bị thí giữ mình, lo cạo gió, đánhگان, xông cho ra mồ hôi, hoặc ử thì khỏi chết, còn ai không hiểu mà thuốc Chộc mà uống thì chết cũ, không sảy một người.

Chánh-phủ biết tánh Annam hay uống thuốc, bèn lập nhà thương thí các nơi cùng ử, dẫu giàu nghèo sang hèn đến đó, quan thầy đều lo ử để chông trị một ai, ử cũng là có y cho

dân minh sánh cái hiệu nghiệm thuốc Tây với thuốc Chộc, mà sao Annam mình cứ tin Chộc hoai vậy? Tại Chò-lin bây giờ có hơn 10 tiệm thuốc bào chế đủ thứ thuốc như thuốc tây vậy, tiệm nào cũng lợi bạc muôn, chừ khám quán có rõ họ dùng máy chi mà bào chế thuốc chẳng? Họ dùng tay dợ mà vô thuốc hoàn, dọn thuốc tán, hay đủ thứ độc trùng, chờ đến nào dọn thuốc kỳ cho bằng người Langsa. Các thuốc Chộc uống vào rất hiểm nguy cho mạng người. Nhờ chừ nhựa nỏ trộn vào đó mà bệnh thuyên giảm đỡ rồi ta không rõ liền khen hay, dẫu báo Nhựt-trinh các thơ khen ử dể cho Annam mua, xin chừ khan quan xét cho kỹ, coi đưng bang mình giúp Chộc lảm gian như vậy có trị hay là bất trị? Các báo vi Chộc mượn thì rao, vi Chộc cho tiền thì khen, sự khen ử phải hay là quấy, tôi chẳng dám dị nghị, một để cho chừ khan quan công luận!

CAO-THO-HÙNG

ÀU-CHÂU CHIẾN SỰ

(Autour de la guerre)

Mấy bữa rày, thành phố Saigon, thấy những cờ Đổng-Minh khoe mà phát chớ, chuông nhà-hờ reo đó rền tai, cớ dặng thầy chòm thì năm hay, khóm thì đôi ba, mắng nói cuộc Đổng-Minh cả kháng. Có kẻ lảm nghị mà hồi có phải là thế bại của A-lê-mãn chẳng? - LỜI hỏi lảm cho cớ dâm min cười, chẻ là người hẹp thấy. Và lại kẻ trá bại xưa nay cũng tăng nghe tăng thấy chớ chẳng phải không, song trách bại là khi nào muốn dụ binh thì vô trường địa mà vây, mới là chịu bỏ một hai tám ngàn mà dụ địch. Chờ kẻ gì mà bỏ cho thất Chateau-Thierry, thất đại-thị Soissons, thất luôn Fismes mà nghĩ rằng kẻ Phải biết rằng A-lê-mãn thất trận ở Meuse, mười tám muôn binh chết ngập Đổng-sông, từ đây, quân A-lê-mãn tăng đm kinh tâm, nên bị hung binh Langsa đuổi riết. Đuôi tới đó chưa phải đủ, hãy coi binh Đổng-Minh đuổi A-lê-mãn ra lại. Bấy giờ đây, bắt từ me miền kẻ nói, binh A-lê-mãn giữ mặt trận A-lê-mãn tại Albert, binh Langsa đóng ở Mondidier tới Soissons, giăng dài qua Fismes; còn binh Huê-Kỳ, thì chiếm đất Fismes, bèn tá giăng Veste.

Soissons nằm dựa sông Aisne qua khỏi lũy Condé, sông Aisne tách làm hai, một nơi cũng gọi sông Aisne học theo tinh Aisne, còn một nơi thì kêu là sông Veste. Sông Veste bắt từ Soissons qua tới thành Reims, giữa có tỉnh Fismes, nằm về bên Nam binh Huê-Kỳ đã lấy. Theo như tin sau đây, binh Langsa từ Soissons tới Fismes đang đợ qua sông Veste. A-lê-mãn dùng thân công loan ử dặng các binh Langsa qua sông, song cần không nổi, binh Langsa cũng đợ qua đặng từ Sermoise tới Muisson. Còn binh

Huê-Kỳ chiếm Fismes rồi, cũng đợ binh qua sông Veste. Binh Huê-Kỳ qua đặng, còn đang hỏn chiến với A-lê-mãn từ Muisson tới thành Reims qua phàn tháng phụ, song có tin Huê-Kỳ báo rằng từ Fismes tới thành Reims địa thế rất hiểm yếu, mà lại chớ quân giặc cần đưng tập lực.

Bấy giờ nói qua, cũng là một trận Langsa, nằm bên Tây-Bắc thành Reims, nghĩa là từ Soissons tới Mondidier (gần giáp với mặt trận A-lê-mãn Albert), binh Langsa tháng trời sông Aisne, chiếm đầy nói cho ngộ thấy sông Aisne và Reims tới Meuse-Saint-Georges.

Còn binh A-lê-mãn mặt trận Albert, đang đánh đại binh A-lê-mãn đang đánh thế đợ qua sông Ancre. Phía kinh La-Bassée vi mưa dáo, ngập linh làng, làm cho binh A-lê-mãn phải bỏ hơn tám trăm thước mà rút bên phía bắc. Binh A-lê-mãn kéo tới chiếm liên.

Tóm lại, bên Tây-chiến-địa, binh A-lê-mãn cũ ba mặt trận đều thất, còn chỉ trông cậy vào tỉnh Đổng-Minh, cũng vi binh A-lê-mãn ngả lưng, chẳng phụ lời Ludendorf. Trong số ử giặc, xét đặng thơ thần oán vô cùng, hơn trong thơ mới xét đặng đây, binh A-lê-mãn thần oán rằng:

«Chớ ng ta liêu minh, chẳng phải vi nước vi nhà, chi vi kẻ quyến caso lộc cả!»

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Luật nhìn con
 Tại Namkỳ đây có nhiều người tây lại ưa cha không nhìn và cũng có nhiều người ưa cha không hòng hay vọng vào bố langsa mà vi Chánh phủ lảm khổ nhỡ họ lập mưu hại kẻ d-âm các ông Tây kỳ đợ nhìn họ lảm con. Tuộc chi ử người đi mượn lời nói của nhân luân con!

Bởi rởn mà Chánh-phủ thay ử về Bộ xin lãn lãn ra đặng ngừa ngừa sự gian trá.

LỜI BAO

Có nhiều vi trong hàng giáo tho giới thờ và con timbres đặng tra tiền mầy số báo Lục-tinh mà Bồn-quan đả đợ cho không mầy kỹ rời. Nên nay Bồn-quan đợ lập trình cho các ngài đặng rõ, mầy kỹ trình trình giờ đợ xin xua r-ả, mầy kỹ ử tặng mầy kỹ r-ả, mầy kỹ chừ Quốc-ngủ trong báo Đổng-Dương-Tập-chi đợ gửi cho các trường để từ đặng tháng septembre tới đây. Nên trên mỗi cái nhân nhựt tình Bồn-quan đợ con đàu « Propagande gratuite, ce numéro ne peut être vendue, prière de communiquer aux amis ».

Nghĩa là số nhựt trình này, đợ không phải bán, xin ông coi rồi trao lại cho anh em coi rời.
 Xin các ngài chớ tra viết.

Luật họ khoán 389 bài hành tại Đông... Quan Thị sự... Taos được phép xin hủy bỏ người Tây...

Khốn thứ 8 lại nói rằng: Khi người... cha là dân Langsa mà hồi để ra có... một hình vẻ nhìn con thối, rồi sau...

Trong tờ biểu quan Lại bộ Thượng-thư... xin lập chế độ về sự nhìn con dấy thì... có luận câu này: Tại Đông-dương đây...

Chết oan. — Có tên Chết kia đi cầu... cầu dâng một con, bên cạnh vào miệng... Hành-cung (2) từ đất (3) Quảng-binh...

Như mới đây: Tên L.-c.-Ng... là người... ở Minh-hương là tay lái lừa; bị bên thời...

Một bước-chon đến nhà, thì vợ và báo... buồn rầu: Mối hai con trâu nữa. Vụ... trâu đày về để quyết cho tên Tr...

Chết oan. — Có tên Chết kia đi cầu... cầu dâng một con, bên cạnh vào miệng... Hành-cung (2) từ đất (3) Quảng-binh...

Trong 4 cái nhà thì đã cắt rồi một... cái, nhà cao bằng, bề cao từ mặt... đến rằm là 2 thước 50, cả thảy là...

CỰC-ĐÔNG (Extrême-Orient)

Bombay Có một cái giây thép đánh đến thành... Bombay 24 giờ, đồng được 30 muôn... tiếng, tính ra mỗi phút đồng hồ là 170...

Kiểm Ngày giáp năm nước Xiêm hạ... chiến tranh với Đức-Quốc là ngày 22 juillet... 1918, chính phủ Xiêm cho quân...

Thương-hải Quan võ tên là Chon-phong-chun... chữ thuốc lậu vào xứ, bị bắt, bị an ở tù...

Đó ở Thương-hải là vậy, còn ở Đông... dương xin các quan Hội-dồng về... quan Phủ quan Huyện cho Chánh...

Đông á triết ngôn (Paroles et geste des hommes illustres de l'ancien temps) Người ở đời phải biết từ thục... nhiều chỗ còn thiếu thốn: dầu...

Đời nhà T, người hiền-thành-Quát... sắp đi làm quan; thầy Mạnh-tử... nói với các môn đệ rằng: Anh...

Thầy Mạnh nói: người đó van... có tài chút đỉnh, nhưng mà lấy... tư-túc, chó chẳng hiểu đạo lý...

Hỏi ôi! Có tài mà cậy chi tài, Chữ tài liền với chữ tai một vần!

ERRATA Trong số 546 tờ-báo có sót và lộn vài... chữ; Trong bài Đông á triết ngôn, ấn công... đời nên mới để hai chữ Đông-Quát...

Còn trong bài Luận thuyết có gan... chữ đạo Dương, đạo Mặc mà ấn công... không đem câu chữ giải: 1.- Báo Dương là đạo vị mình. 2.- Đạo Mặc là đạo vị người.

Lễ lạc thành trường Canh-nông Bến-cát

(Inauguration de l'Ecole d'Agriculture de Bencat)

Quan Toàn quyền Albert Sarraut... từ ngày trùng nhậm Đông-dương... đã xây nền Giáo-đức rất chắc...

Cái trường Canh-nông ăn lễ lạc... thành sớm mai ngày 5 aout đây... là trường thiết hạ xưa nay nài xin...

Trong 4 cái nhà thì đã cắt rồi một... cái, nhà cao bằng, bề cao từ mặt... đến rằm là 2 thước 50, cả thảy...

Thương-hải Quan võ tên là Chon-phong-chun... chữ thuốc lậu vào xứ, bị bắt, bị an ở tù...

Đó ở Thương-hải là vậy, còn ở Đông... dương xin các quan Hội-dồng về... quan Phủ quan Huyện cho Chánh...

Đông á triết ngôn (Paroles et geste des hommes illustres de l'ancien temps) Người ở đời phải biết từ thục... nhiều chỗ còn thiếu thốn: dầu...

Đời nhà T, người hiền-thành-Quát... sắp đi làm quan; thầy Mạnh-tử... nói với các môn đệ rằng: Anh...

Thầy Mạnh nói: người đó van... có tài chút đỉnh, nhưng mà lấy... tư-túc, chó chẳng hiểu đạo lý...

Hỏi ôi! Có tài mà cậy chi tài, Chữ tài liền với chữ tai một vần!

ERRATA Trong số 546 tờ-báo có sót và lộn vài... chữ; Trong bài Đông á triết ngôn, ấn công... đời nên mới để hai chữ Đông-Quát...

Còn trong bài Luận thuyết có gan... chữ đạo Dương, đạo Mặc mà ấn công... không đem câu chữ giải: 1.- Báo Dương là đạo vị mình. 2.- Đạo Mặc là đạo vị người.

Văn Uyên (Variété littéraire)

Dịch bài thơ Ngụy-chế, Hoàng-thượng... giá hành Bắc-kỳ, ngày mồng 9 tháng 3, năm... Mậu-ngũ.

Khi ngòi mòi khỏi hãnh... Kia dân-tục, no lân-bang. Một phen châu tới, Bắc-phương... khởi hành. Vâng lời Tô-từ (1) đình binh. Tây-cung (2) bãi biệt, Ngự-thành... đời loan (3).

(1) Mệ dạy. (2) Cung của mẹ Vua. (3) Loan-xa (xe-loan). Khi ngòi ngư đến gare Đông-hà, rồi... ngòi ngư lên xe-hơi. Trì, Bình (1), giáp giới là đây. Hoan... nghìn đạo-ngư, hương bay... ngút (đường).

Khinh-dật (3) thoát đến xem đường... gió đưa. (1) Tỉnh Quảng-tri, Quảng-binh. (2) Tên sông tại tỉnh Quảng-binh. (3) Xe hơi đi nê.

Ngài ngư đến tỉnh Quảng-binh... từ đất Ác vàng (1) bông đay chính chình, Hành-cung (2) từ đất (3) Quảng-binh... ngòi. Oai nham mùng trược ngòi... (ngòi). Quan dân hiển chức một lời... tung-hồ (4).

(1) Mệt trời. (2) Cung vua ngòi. (3) Tam ngời chơn. (4) Chức thô.

Thơ mừng ngày Kỷ-niệm Đức Cao-hoàng... là ngày mồng 2 năm Ấp-thìn. Cao-hoàng (1) gây dựng Quốc-triều... ta, Kỷ-niệm mừng nay lập lẽ ra. Sảng nghiệp ngàn thu ghi... đức tích. Hoan tình trăm họ khắp... giữa xa. Chí lý (2) nào thớt không... trời đất. Tân khố vì ai có nước... nhà. Nhớ tiết Đoan-đương (3) ba... bữa trược. Càng nhau nồn nức hội... Âu-ca!

(1) Đức Gia-long. (2) Thiển hạ loan ly. (3) Tiết mồng 5 tháng năm.

Thơ mừng trường Canh-nông... một lập tại Bến-cát thuộc về tỉnh Thủ-đầu-một. Hồi ban Điền-cá... hiều đến không? Ngày nay Bến-cát... một trường Nông. Mơn nê Thục-học (1) bên Âu-hải, Gioc... giông Văn-minh... lại Á-đông. Nếu biết tác... vang là địa-lợi. Séc nước... từ đời tiền ching. Khuyn... nhàn đũa sác cho... thành tu. Kêu pho... nhàn đũa sác cho... thành tu. NAM-KHÉ.

(1) Học trồng cây làm ruộng. (2) Họ Hồng-Bàng, vua Lạc-Long... là vua đầu nước Nam.

Thơ đề tặng liên-Thành, của... mấy người Anam... bốn bài tại Chợ-lớn (Chữ... liên là sen, liên... gần làm đề). Liên-Thành... này vốn gốc Phan-Thành. Chợ-lớn... ngày nay lại... thị danh. Séc nước... từ đời tiền ching. Khuyn... nhàn đũa sác cho... thành tu. Kêu pho... nhàn đũa sác cho... thành tu. NAM-KHÉ.

THÔNG BÁO (Informations)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA Giá bạc kho nhà nước... 4 f. 80. Giá lúa, ta 88 kil. chớ từ... nhà máy Chợ-lớn (bao từ... 1): 2415 tới 24 20.

An trộm to. — M. Ng. v. T. chủ... tiệm thư học ở đường Espagne... mới bị 1 số bạc to. Số là chủ... tiệm mượn... bị người, cho... lính hac trước, cả ba, lính... rồi lại còn lấy thêm... mấy nén vàng... rồi bàn với nhau... đi giao du, đi mà không... cho chủ hay, cũng may, chủ... tiệm còn giữ giấy... thân của ba... gả, lại cũng biết... gốc lịch hơn nó.

Tên thợ thổi lầy... đống vàng 230\$. Chung lại với cái... tên đống lầy... đống là 350\$.

Bắt cóc kỳ tử Ngày 7 aout, xe... thợ qua đầu... đống lầy, chủ... đánh xe... đống của... mạnh quí, ngựa... giữ mình chạy, va... chày... đầu ngựa, má... té, bị... ngựa đạp, xe... chày... đập... chổi... tươi. Ngựa... cứ việc chạy... đến đường... Mac-ma-hon... mới bắt được.

Mỹ-thành-trung An trộm to. — Tối... bữa mồng 7... rang mắt mồng 8 aout... này; bà Ng.-thi-Tr... bị... bon người... rưng... cây... cửa... mở... mượn... đồ... đi... coi... hát, (đem... nay... sẵn... có... hát... Triều... tại... đây). Rồi... thay! chưa... khâu... được... đồ... tốt, là... vì... chủ... nhà... hay; nên... ăn... trộm... gom... một... óm... quần... áo... vật... trên... sáo... mà... đống... tuốt.

Chứa chịu vè. — Phải... vậy mà... chịu... về... nghĩ... đầu; nhà... này... hay... đày... đảo... nhà... khác. Nó... ở... ngay... tại... nhà... Thi-S... là... người... đàn... bà... góa; đảo... một... lờ... hầm... rất... to, mới... chun... về... một... chứt... kể... đống.

Anh ta... nghĩ... công... đào... hầm... rất... nhọc, mà... ra... về... không... cũng... tức! Bên... chạy... à... lại... số... quần... áo... giục... nhứt... một... óm... mới... chun... ra, làm... cho... Thi-S... phải... là... chổi... lòi.

Thiết ác. — Bà... già... Ch... nghèo... đến... đời... chớ... chực... bữa... cơm... rơi... nước... mắt!

Mới... lãnh... tiền... cây, mua... 4... giá... lúa... mà... xay; mới... xay... rồi... hồi... chiều, tối... lại... quán... trời... ngồi... rưng... về... bung... hết. Thằng... điểm... này... thiết... ác... tâm... quá... chừng; người... ta... già... cò, cho... thêm... không... hết, nỡ... nào... làm... thói... giã... man... như... thế... chớ... đành!

Những... qua... trộm, cướp... ác... tâm; Khác... nào... những... loại... thú... cầm... trên... non. L. M.

Thuốc điều hiều CANON

Đã ngon mà lại rẻ tiền

TẬP TRÒ (Variété) Phong tục cũ càng (Les anciennes habitudes)

Không phải tôi tập tục theo Thái-tây, mà bỏ quên Tô-quốc của mình; nhưng mà tục-ngũ có câu rằng: an theo thuở, ở theo thời. — Đời nay kiến thức mở mang, phải chằm chực mà cái lương đời chừa cho giản tiện, bằng nề-cổ quá ra bộ khố cốt.

Bữa nọ tôi đi chơi đến một tỉnh kia ở Trung-kỳ, giữa đường, chợt thấy một bọn lính mặc áo đỏ mỗi tên với mỗi cây cờ chạy rần rần, thoát thày một ông quan ngồi trên võng, có hai tên lính khiêng chạy tòn tòn, lại bên trên vát bốn cái lông xanh chạy theo che cho ông ấy; tên nào tên này chạy đỏ má-hở như tím, còn khăn trên đầu sỏ xuống lông thông dày lưng 2 mét, toà vại hai bên, mà vẫn cứ chạy theo, đầy đường bụi bay người nườm; tôi lấy làm lạ liền ngoắc một tên lính mà hỏi, thì vì cứ chạy theo một tên lính mà nói chuyện mà hệt đoàn chánh, tôi bèn hỏi người đi bên đường; chờ chuyện gì mà bọn lính khiêng ông này mà chạy đi đầu vậy? Anh ta cười, hôm nay có quan Công-sứ mới đến tôi nhậm chức tỉnh

LAI KIỆU (Correspondence)

Kính thưa ông cho đăng mạnh. Hôm tuần rồi tôi có viết thư xin hỏi ông những tiếng phải dùng với bực trên trước, thì ông có trả lời trong số báo Lưu-vịnh ngày Chủa-nhựt 4 Aout 1918.

Tôi rất cảm ơn ông những điều chỉ vẽ cho kẻ em út biết hầu cho khỏi sai lầm,

này, đó là Quan lớn Thủ-hiên tại tỉnh đi tới yết-kiến (chào mừng). Nghe nói, thời tiền mướn xe kéo tiếp theo coi thú chèo mừng cách gì mà đi la vậy. Tôi cứ toà đứng xa xa trông thấy ông ấy mặc áo rộng xanh lược buộc, đứng dưới thêm đội một đôi hồ lô, còn mấy tên lính hầu thì sắp lưng cuồn cờ mà ngồi thờ đóc dưới góc cây, một lúc thấy quan Sứ mới ra, thì ông ấy chấp tay cúi đầu xuống xá ba xá, quan Sứ nói gì không biết, thày người phòng-ngon nói lại, thì ông ấy dạ dạ dạ liên thanh, coi bộ cảm nức như tướng sự hải quân. Xong rồi chấp tay xá ba xá xin lui; ra khỏi cửa, lại trượng cờ, trượng long, lên võng ngồi, khiêng chạy thịch thịch như cũ.

Hỏi lại mới biết, té ra quan Anceam Trung-kỳ phần nhiều còn giữ thói xưa, xem ra rất rợn rợn như vậy, một lúc ra đi làm cho lính tráng phiên hà tội nghiệp, như vậy thời-thiết là không thích hợp chứ ư?

Nam-kỳ dư sĩ.

(1) Thời nghỉ là lễ đợi phải vậy.

Ngày hôm nay rồi nhớ có ông nên mới dịch sát những tiếng phải kê theo theo quyền trước mỗi người.

Hề thưa gửi chi ọi quan huyện, quan phủ thì bẩm quan Huyện, bẩm quan Phủ, còn với cai-phó tổng thì bẩm thày cai hoặc bẩm thày phủ.

Như vậy nghề ra rất phải, mà sao tôi hàng nghề có nhiều vì hương chức

Cả trong lòng của tôi phẫn nập về sự thấy cái lòng X... báo họ có việc thì bấm gửi với thầy thì phải tâm ông.

— Tiêng ấy nghe ra với đức ông dạy theo tục lệ xưa nay thì rất buồn.

Ngôi vì tiếng tục trong Nam-kỳ thiển hạ xưa nay kêu gọi như vậy rất thộn phài, mà thầy thày cái ông ấy ở mây ông hưona chức già cả kẻ bàng ông, nghe ra cũng nhột lỏ tại tâm chừ.

Mà nếu họ ép bực mà kêu mình bàng ông, vì trước mặt mình họ là kẻ phải tàng quyền mình, họ kêu làm vậy, chứ khi họ về nhà thì là họ cũng đem xiêm mình là người báo danh mà chừ.

C. (G. Đ.)

CUỘC ĐẤU GIÁ (Avis d'appel d'offres et d'adjudication)

Ngày thứ năm 29 Aout 1918

Tại sở Tọa lạc Saigon

- ĐẤU GIÁ**
- Mua 66 cây trụ bằng cây vộp bề kính tâm 0m.30 chia ra như vậy: 40 cây dài 8 thước tây 26 cây dài 10 thước tây
 - Mua 78 thước chuồng 202 cây sao để làm 4 cái cầu ở cây trụ 18+637, 20+623, 27+937 và 34+780 đường địa hạt số 40

ở Càn-thơ xuống Bạch-giá, khoan đường ấy ở về quận-Càn-thơ. Nơi về làm chừng... 6.000 2

Thế chừng nhất định... 600 fr.

Ngày 28 aout 17 giờ, thời đầu đơn xin đến.
Ai muốn xem điều lệ về cuộc đấu giá này thì phải đến tại phòng quan chánh bác vật số 2 tọa lạc Nam-kỳ Saigon, ngày nào cũng được trở ra ngay chừa nhứt và ngày lễ.

Thuốc gối chữa vắn niệu GLOBE

At si Chàng và vi số THOM ĐIỆP

Có một mình hãng Denis Frères trẻ thuốc này mà thôi.

THƯƠNG TRƯỞNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

Nhựa sơn chưa lọc		24 tới 26
Đậu phụng		5 50 - 6 50
Hột sen	60 kil.	9.00 tới 10.00
Dầu cá	68 . . .	7.00 . 9 .
Mỡ heo	100 . . .	45 . 58.00
Dầu phụng	68 . . .	20.00 . 22.00
Dầu dừa	68 . . .	14.00 . 16.00
Cải Cao-mên	80 . 400	4 50 . 6.00
Đậu khô Nam-kỳ	60 kil. 400	2.50 . 4.00
Bắp trắng	100 kil.	1.90 1.90
Bắp đỏ		2.70 2.80
Cau khô	75 kil.	28 tới 36
		19 . 21
		42 . 44
		38 . 40
		32 . 33
		27 . 28
		49 . 50
		21 . 23
		5 . 7
		65 .
		35 .
		55 .
		220 tới 300.
		150 . 230
		39 . 50
		30 . 40
		360 400
		400 tới 400
		348
		360 . 400
		1 10

(No 2) FEUILLETON DU 15 AOUT 1918.

MẠNH-HÀNG

TẢN TRUYỆN

(Roman moderne)

PAR TRẦN-THIỆN

(Tiếp theo)

Bữa nọ Tô-Anh chạy về thăm mẹ, trở qua thuật cùng câu rằng: « Cậu đi, chẳng biết sao bữa này tôi về, mẹ tôi buồn rầu, không những nói tôi tôi mới tiếng. » — Mạnh-Hương đáp rằng: « Tại mẹ cháu buồn rầu về sự chẳng may của cha cháu đó chứ có chi. — Không, mấy bữa trước mẹ cháu cũng buồn thắm vậy, song mỗi khi thấy cháu về thăm, thường ôm cháu mà hôn và khóc. Nay đã chẳng ngờ ngắn lời cháu, lại có hơi khí sắc bất bằng, hình xem như quá thì chẳng an, hoặc có điều chi bất rúc. »

Mạnh-Hương nghe dứt lời, liền cầm tay Tô-Anh dắt qua thăm chi. Hồi cũ, bà-phủ nói rằng đi trong mình không an, nên mới sẵn đôi-đáp. Mạnh-Hương bèn nói; vì như trong mình không an, để tôi sai trở nó tháng xe, rước thầy thuốc đầu thang cho chi. — Nói

rồi lại dắt trở về, sai kẻ đi mời thầy thuốc, chấp lâu, thầy thuốc tới. Mạnh-Hương đem đàng trà nước rồi đem qua nhà bệnh. Mạnh-Hương ngồi ngoài, để cho thày đi về nhà. Anh vào phòng chữa mạch. Bước vào, thì lễ, rồi vào an quít thì lĩnh bà; bà-phủ đáp rằng: « Thật trong mình không an, song chẳng cần hệ trọng. Cũng bởi rầu chổng quá vắng, lễ lễ mới nên nổi phiền lòng, thôi thày hay trở về bịnh chỉ đâu mà chữa mạch đầu thang, thử lại sự phiền muộn linh đơn nạp giải. » Thày nói: « Bà bà, xem chỉ sắc lịch hà cũng kém, lại thêm có lời Mạnh-Đại-gia cần dặn đến đâu, vậy xin bà cho chữa mạch thử coi, có bịnh thì uống thuốc, không bịnh thì thôi, không hề gì mà ngại. »

Cực chẳng đù, có lời em là Mạnh-Hương nên bà-phủ phải cam, chứ thật ý không khăng khăm. Chờ mạch xong, thày ngồi làm thành có tro má nhún, dưỡng nhữ muốn hỏi điều chi mà không dám. Bà Phủ hiểu ý, bèn hỏi nhỏ: « Thày coi ta có bịnh gì chăng? » — Bà bà, bà không bịnh gì cả, chỉ có

— Có chi, tuổi đã trên năm mươi, vì chẳng có bịnh thì thời chờ có chi?

— Nếu bà chẳng quá, tôi sẽ thưa ngay cho bà thượng, bà đi thư thoại rồi đó!

Bà-phủ nghe nói nghẹn ngào bèn la: « A! (Mặt bà-phủ đổi sắc, ngàn ngàn giây phút rồi tiếp nhỏ nhỏ rằng: « Nếu lữ đoàn quyết vậy xin chờ lâu với ai, vì là việc làm sự của ta, để mặt ta toa lộn. »

Bà chớ ngại như bà không đến trước, bèn nói thuật lại với Mạnh-giá, may bà có lấy vậy rồi thôi, chức-nghiệp, phải từ tốn giữ chức. »

Nói rồi thầy từ qui; bước ra gặp Mạnh-Hương ngồi đợi. Hỏi thăm người chỉ cần bịnh chi, thày nghe ngữ giây phút rồi đáp rằng không sao, vì đo chữ phiên mà sanh bịnh. Mạnh-Hương an lòng, đưa thày ra về.

Bấy giờ Bà-phủ một mình ngồi nghĩ: « Việc mình làm lỡ vậy, rõ ràng cháu trắng soi, còn chi trong lý tưởng áp với, còn chi nữa giữ mồi cho nhệm. Nếu giữ chẳng nhệm, lâu tiếng ra còn chi là danh giá nhà ta; khi cha chú là kẻ mà 1 Nghi lại từ thuở xưa con cháu tham, vàng chén chữ tưng phu, từ ấy chỉ những sự, dục hình khôn đời, tiết trinh chẳng đời. Tuy là chớ kinh-khoa-quần-bố, chứ cũng dám phen người cũ-ân-tê-mi, như phía chổng, phe qui phú-vinh, chứ mẹ cũng đệp may nó mặt. Ồ vậy như tuy chẳng có trai mà có gái, con Tô-Anh còn kia, tương như tục nước tôi

giá, có cô làm ông ấy thích tính bình, tìm cho ai nhực mà đi, gia thế càng hơn nữa. Trước hết, tôi nghĩ người con, không hay học về đọc chữ, ra việc thì đàng làm, chớ không biết chi làm. Ông thì cần làm mà bỏ mang. Việc ở ông là một, không chờ về đường, gồm ông ăn-lên, không một chi; xét vì môn nhiệm ở nơi bên, lễ đợi hàng có vậy; thương nhờ để hàng, chớ đầu có đeo sáu óm thắm đi nữa cũng không cần đợi. Ngặt một nỗi phải mình ở học, việc đợi mình, oan nỗi riêng oan, đàng lúc chổng học sự lại nắn, mình núp chổng vườn ăn mà trong giã. Thật, chổng phải lòng người, thì phải, đàng phụ lại cho mình không được. Vậy thì dầu xuôi, ham vui cũng tránh, thì nghĩ toán, nước đợi-không được từ nhệm. Thế cũng tương đương ông qua một lễ, có đó đây. Chổng đợi ông để nhợc cho hoa, theo với người đợi chổng điếm-la, là cho cái thỏi nhà hàng-vết.

Đã có sự n, mới liệu sao? Liệu sao nhệm, đợi cho ai biết, anh mà để họ ra cái tiết á danh, là mình làm mình chổng đi đợi, nhưng có phần con em, vì mình phải nhớ danh trong xã. Thày chữa mạch đầu thang biết-ừ.

(Còn nữa)

TRẦN-THIỆN

NGHIA QUYEN

(Subscription en faveur des malheureux en Annam)

Nguyên kỳ trước M. Trần-huy-Tôn có gửi một số bạc 21 \$ 80 cho quan Thống sứ tại Huế qua ngày 23 Junn có được một cái thư của ngài cảm ơn, rất hậu, số bạc 21 \$ 80 chẳng phải là nhiều là quai, mà lời cảm tạ của ngài đáng 1000 \$.

Nếu quan Tôn rằng đi xin trong bằng hữu kể ít người nhiều tùy hi chẳng dám ép ai và chẳng xin người là mặt mà hi trợ một lần nữa thì mới xứng lời cảm tạ của quan trên.

Số thi chủ đã giao bạc cho M. Tôn

M. M. :

Tổ-luồng-Phụng, đội bán giấy xe lửa gare Tân-an	1950
Huỳnh-Sum, đội bán chet gare Tân-an	1 00
Nguyễn-v-Lực, thư ký Trường-tiền	1 00
Phạm-v-Công, thư ký Trường-tiền	1 00
Nguyễn-v-Mạnh, đội bán Thương-chánh	1 00
Nguyễn-v-Sử, chánh quản hưu trí	1 00
Lê-v-Đông, hương bộ làng Bình-lập	1 00
Lê-v-Tho, cựu chánh lục bộ Nhơn-binh	1 00
Quảng-hóa-Long, tiệm cửa	1 00
Có hội-Đông, buôn bán	0 60
Tê-đư-Đông, buôn bán	0 50
Lê-phước-Đương, cựu hương chánh Nhơn-binh	0 50
Tô-v-Thi, xã trưởng Nhơn-binh	0 50
Trần-v-Đông, cựu hương chánh Bình-lập	0 50
Nguyễn-v-Đông, hương thị Bình-lập	0 50
Bồ-ngãi-Sang, tiệm cửa	0 50
Có bông-Điền	0 50
Diệp-v-Hên, đội xe hơi	0 50
Nguyễn-v-Nec	0 50
Đông-kim-Lợi, buôn bán	0 30
Nguyễn-v-Quang	0 30
Quảng-đông-Sang	0 30
Lý-Kương	0 30
Quảng-trường-Hiệp	0 30
Lê-minh-Bửu	0 30
Có họ Bùi-thị-Lai	0 30
Ngô-v-Đông, cựu hương hội Bình-quan	0 30
Nguyễn-v-Cu, chánh lục bộ Nhơn-binh	0 30
Trần-lân-Sỹ, cựu hương huân Bình-lập	0 30
Lương-thu-Ký, buôn bán	0 20
Trần-Giông	0 20
Có-ba-Vuon	0 20
Có-hai-Mai	0 20
Có-dội-Son	0 20
Nguyễn-v-Hòa, Giáo tập Phú-tây	0 20
Tô-v-Tý, bếp ma tá	0 20
Hiệp công	19 20

ATELIER de GRAVURE sur MÉTAUX & MARRONS
En Tous Genres
Prix Modéré

NG. CHI-HOA
GRAVEUR
62, Rue Amiral-Dupré. — SAIGON

Kính trình chư quí vị tại có lập TIỆM KHÁCH CỬU Đẩu ĐÔNG VÀ MŨ THUNG (TIMBRES CUIVRE ET CAOUTCHOUC) bằng đồng, chạm mỹ bia đá cẩm thạch đá mã (pierres tombales), có đủ thứ con dấu lạ. Quý khách muốn đồng kiểu nào xin gửi thư cho tôi thì tôi sẽ gửi catalogue cho coi vừa ý kính nào thì tôi sẽ làm cho vừa ý và tôi giữ giá thật rẻ, tôi rất đợi ơn và cảm.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA
GRAVEUR
62, Rue Amiral-Dupré. — SAIGON

Buaya TONI-KOLA SECRETAT là rượu rất bổ hơn các thứ rượu bổ khác, bổ ơn cho sức khỏe thần trí rượu rất vô sanh.

Hãy đến bán hiệu THIÊN ANH một ly **TONI KOLA** Minh hàng DENIS frères trở mã thôi.

Nhà DENIS frères tại Saigon rao rằng cho các bạn hàng rằng: Các thứ rượu chầu của hãng rất kỳ công. Hãng sáng lòng gửi đến giá và mẫu rượu cho không miễn là phải có tin thì đáng.

HÃY HỎI **THỨ HỘP QUỆT**
HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT HƠN CÁC THỨ KHÁC

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ **ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX**
Chia ông Iwazy-y GUILLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế được của quan Iwazy-y GUILLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÌ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÁNH, ĐAU MÌNH, RẾT VỐ ĐÀ, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HỒ ĐAI, BỊNH CŨM, GHỀ CHỐC NGOÀI ĐÀ và bệnh có **TRÔNG LÁI TRONG BỤNG**.

Ấy là một thứ **THUỐC XỔ** rõ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho **HUYẾT RA TINH KIẾT**. Những bệnh gốc bởi **ĐÀM** hay là **MẬT** phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đăm nào mà không có dấu ký tên **PAUL GAGE** thì chớ dùng.

LẠI CÒ MỘT THỨ **THUỐC HOÀN XỔ** nữa cũng rất trong thì **Elixir Tonique Antiglaireux** của quan Iwazy-y Guillié.

Thầy chủ thứ thuốc này là nhà: **PAUL GAGE FILS**, một học sinh cũ ở Pháp, ở nhà: **GRÉVILLE ST VERHAÏN** nhà số 4, ở tại số thành PHNOM.

VÀ THOSE CÀ ĐƯỢC PHÙNG ĐỀU CỎ SÁ

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước muối kim thạch)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUYÊN
VICHY CÉLESTINS

Có bốn nguyên so: Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Bụng-quang, bệnh Phong- và nước so. Thạch-lâm-bình (hết) — Nước này chỉ HỒ-ĐÀ.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bệnh đau gan và bệnh đăm.
VICHY HOPITAL trị bệnh thương tí, trường nhọt.

Hãy coi chừng để giữ gìn, thì mua phải chỉ của hãng để nước này mới hiệu đáng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TỬ
SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối kỳ mà ra. — Có hợp và có va.
PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho miệng dạy nước ngọt (môi-khi-chất).

CÓ MỘT MINH HẰNG NÀY CHỜ VÀO XỨ MÃ BÀN
HÀNG BERTHET, CHARRIÈRE VÀ CÔNG-TY
ở đường Kinh-lập, môn bài số 68 — SAIGON

Tủ sắt hiệu **VERSTAEN** chắc chắn bền vững vô cùng, xe cạy không xé, đập phá chẳng nổi lửa chẳng hề làm chi tới

Dùng tủ sắt hiệu **VERSTAEN** này mà dựng tiền thì tốn bằng qui hữu được vững bền chẳng hề sợ đạo tặc nó cướp mất

Hãy đến Hàng **BERTHET, CHARRIÈRE & Co** mà hỏi sách kiểu và giá cả hoặc viết thư gởi đến cũng được

Le Directeur-Gérant : **F.-H. SCHNEIDER**
Certifié Imprimeur

Certifié le tirage à : *Mille mille cent cinquante et un.*
Vu pour légalisation de la signature
Saigon — Imp. **F.-H. SCHNEIDER**
le M. *Sauv. 11/9-18*
Saigon, le _____
Le Maire de la Ville de Saigon